

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาหัวข้อเรื่อง การวัดระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้หลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการ 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง (The 7 Habits of Highly Effective People) (โควี, 2546)

Stephen R. Covey ได้นำเสนอหลักการ 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง (The 7 Habits of Highly Effective People) ในปี ค.ศ.1989 โดยเนื้อหาได้กล่าวถึงการสร้างคุณลักษณะนิสัยที่สำคัญ ซึ่งจะเป็ปัจจัยพื้นฐานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ซึ่งหากได้นำหลักการเหล่านี้มาปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง จนกลายเป็นอุปนิสัยพื้นฐานของตนเองแล้วก็จะทำให้สามารถประสบความสำเร็จและความสุขที่แท้จริงในชีวิตได้

Stephen R. Covey กล่าวว่า 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง เป็นเรื่องของการกระทำตามหลักการโดยมีพื้นฐานอยู่บนการแก้อุปนิสัย โดยใช้หลักการ “จากภายในออกสู่ภายนอก” ซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่ตัวเราเอง ด้วยการเปลี่ยนแปลงวิธีการมองสิ่งต่างๆ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างกรอบความคิดใหม่ๆ คุณลักษณะและมูลเหตุจูงใจของเรา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในแง่บุคคลแต่ละคน

พฤติกรรมของคนเกิดจากอุปนิสัยต่างๆ ในตัวเรา ความคิดจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ และเมื่อปฏิบัติเป็นประจำก็จะกลายเป็นอุปนิสัย เมื่อมีอุปนิสัยก็จะกลายเป็นคุณลักษณะ และจะกลายเป็นวิถีชีวิตในที่สุด

อุปนิสัย (Habits) หมายถึง องค์ประกอบที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะและความปรารถนา โดยความรู้เป็นกรอบความคิดที่ได้จากทฤษฎีที่ว่าทำอะไร และทำไม จึงต้องทำ ทักษะ คือ จะต้องทำอย่างไร และความปรารถนาเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความต้องการ

ที่จะกระทำ เมื่อผสมผสานทั้งสามอย่างเข้าด้วยกันก็จะทำให้กลายเป็นอุปนิสัย ซึ่งอุปนิสัยเป็นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยที่เราอาจไม่รู้สึกรถึงการเกิดขึ้นเลยก็ได้ จึงสามารถกล่าวได้ว่าอุปนิสัยเป็นปัจจัยสำคัญต่อชีวิตและจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญในการฝึกฝนและบ่มเพาะอุปนิสัยในด้านสร้างสรรค์อยู่เสมอ

กรอบความคิด (Paradigms) มีความหมายถึงแบบจำลองที่เกิดจากการรับรู้ ข้อสันนิษฐาน หรือกรอบที่ใช้อ้างอิง หรืออาจเรียกได้ว่า คือ แนวทางที่เราใช้ “มอง” โลกภายนอก ไม่ใช่ในลักษณะของการมองเห็นภาพผ่านทางประสาทการรับรู้ด้วยสายตา แต่เป็นในแง่ของการรับรู้ ความเข้าใจ และการแปลความหมายของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น Stephen R. Covey ได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนกรอบแนวคิด (Paradigm Shift) ไว้ว่า การเปลี่ยนกรอบแนวคิดใหม่ไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนไปในทางที่ดีเสมอไป แต่การเปลี่ยนกรอบความคิดใหม่ทุกครั้งจะทำให้เราสามารถมองสิ่งต่างๆ ในมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม และการเคลื่อนย้ายทำให้เกิดพลัง ไม่ว่าจะกรอบแนวคิดเดิมของพวกเราจะถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ก็สามารถเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและทัศนคติของพวกเรา รวมไปถึงวิธีที่เราแสดงออกต่อคนอื่น อิทธิพลของกรอบความคิด คือ แก่นแท้ของการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด ไม่ว่าจะการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดหรือเกิดขึ้นอย่างช้าๆ แบบค่อยเป็นค่อยไปก็ตาม

บัญชีอารมณ์ (Emotional Bank Account) คือ สิ่งที่ใช้เป็นตัวแทน เพื่อเปรียบเทียบการระดับของความไว้วางใจ ความเชื่อใจ ในสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็น การแสดงให้เห็นถึงการแสดงออกทางอารมณ์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น เช่น การมีน้ำใจ ซื่อสัตย์ หรือแม้กระทั่งการเป็นผู้รับฟังที่ดี ก็เป็นการฝากบัญชีอารมณ์ทั้งสิ้น แต่เมื่อมีการหลอกลวง การผิดสัญญา ก็จะเป็นการถอนบัญชีอารมณ์ บัญชีอารมณ์ เป็นสิ่งควรจะมีการฝากเพิ่มอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือ ฝากให้มากที่สุดเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวย เพราะเราอาจจะมีการถอนบัญชีอารมณ์ โดยไม่ได้ตั้งใจได้ทุกเมื่อ ซึ่งการมีบัญชีอารมณ์มาก ก็จะช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่กับคนอื่น และทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ความสมดุลในการดำเนินชีวิต (Life Balance) คือ การให้ความสำคัญทั้งผลที่ได้รับ และเหตุที่ทำให้เกิดผลนั้น ซึ่งจะแสดงถึงความสมดุลในการดำเนินชีวิตและการทำงาน คนจำนวนไม่น้อยที่แสวงหาความสุขที่แท้จริงในบั้นปลายของชีวิต ด้วยการทำงานหนักตลอดเวลา เพื่อหารายได้สำหรับใช้จ่ายเพื่อทำในสิ่งที่ต้องการหลังเกษียณ เช่น การเดินทางไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ แต่เมื่อถึงเวลาเกษียณ กลับพบว่าไม่สามารถทำในสิ่งที่เคยวาดหวังไว้ได้ เพราะตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมาทำงานหนักเพียงอย่างเดียว โดยปราศจากการเอาใจใส่สุขภาพ ทำให้มีโรครุมเร้า อีกทั้งยังขาดการมี

ปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนรอบข้าง เช่น ครอบครัว ญาติและเพื่อน ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตในภายหลังอีกด้วย

อุปนิสัย 7 ประการไม่ใช่สูตรสำเร็จหรือทางลัดที่จะทำโดยแยกออกจากกัน หรือทำให้ประสบความสำเร็จสูงสุดในระยะเวลาอันสั้นได้ แต่จะสอดคล้องกับกฎธรรมชาติของการเจริญเติบโต คือ เริ่มต้นจากการพึ่งพาผู้อื่น พัฒนามาเป็นการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันในอนาคตได้ โดยอุปนิสัยทั้ง 7 นี้จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ กล่าวคือ ใน 3 อุปนิสัยแรกเป็นอุปนิสัยที่เกี่ยวข้องกับการเอาชนะตนเอง การเปลี่ยนตัวเองจากคนที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นคนที่สามารถพึ่งพาตนเอง มีวิธีการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว การมีวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายที่ชัดเจน และการบริหารตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเปลี่ยนเป็นคนที่มี “ชัยชนะส่วนตัว” เมื่อสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริงแล้ว ก็ถือว่ามีพื้นฐานสำหรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ จากนั้นจะก้าวไปสู่การมี “ชัยชนะในสังคม” ด้วยการทำงานเป็นทีม เปิดใจกว้าง ความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ และการพึ่งอย่างเข้าอกเข้าใจเพื่อการสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอยู่ในอุปนิสัยที่ 4, 5 และ 6 ส่วนอุปนิสัยที่ 7 เป็นอุปนิสัยของการเติมพลังชีวิต คือ การเตรียมความพร้อมของร่างกาย สติปัญญา หัวใจ และจิตวิญญาณ เพื่อให้สามารถที่จะรับมือกับปัญหา ความท้าทายใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อุปนิสัยที่ 7 นี้ เป็นอุปนิสัยของคนที่ต้องการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมและเพิ่มกำลังให้อุปนิสัยอื่นๆ ทั้งหมด และนำไปสู่อีกระดับของการใช้ชีวิตที่มีความสุขอย่างแท้จริง

อุปนิสัยทั้ง 7 ประการเป็นอุปนิสัยของคนที่มี “ประสิทธิภาพ” เนื่องจากอุปนิสัยเหล่านี้วางอยู่บนหลักการที่ถูกต้อง จึงก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว เพราะจะช่วยสร้างและทำให้เกิดกรอบแนวคิดที่ถูกต้อง ทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้โอกาสที่มีได้มากที่สุด สามารถเรียนรู้และรวมหลักการอื่นๆ เข้ามารวมกันในลักษณะของวงมุนสู่เบื้องบนขึ้นไปสู่ความก้าวหน้าต่อไป โดยประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสมดุลแห่ง P และ PC หรือ ผลผลิตตามที่ต้องการ (Production) และความสามารถในการผลิต (Production Capability) และการรักษาความสมดุลระหว่าง P และ PC คือ แก่นแท้ของการเกิดประสิทธิภาพในทุกด้านของชีวิต

อุปนิสัยที่ 1 ถึง อุปนิสัยที่ 3 เป็นอุปนิสัยเอาชนะตนเอง ขับเคลื่อนจากการพึ่งพาผู้อื่นไปสู่การพึ่งพาตนเองเป็นหลักสำหรับการเติบโตของคุณลักษณะ เรียกว่า “ชัยชนะส่วนตัว”

อุปนิสัยที่ 1 บี-โปรแอกทีฟ (Be Proactive) หลักการวิสัยทัศน์ส่วนบุคคล

อุปนิสัยการเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อนหรือบี-โปรแอกทีฟ เป็นอุปนิสัยพื้นฐานของผู้มีประสิทธิผลสูงซึ่งมีความหมายมากกว่าการกระทำในเชิงรุก และไม่ได้หมายความว่าความถึงความก้าวร้าว แต่อำนาจคุกคาม แต่เป็นการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการเลือกของตนเอง เป็นผู้ที่

อิสระในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างแท้จริง โดยมุ่งเน้นการพิจารณาอย่างมีสติก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมใดๆ ในการตอบสนองต่อสิ่งที่อยู่รอบตัว โดยการพิจารณาจะตั้งอยู่บนรากฐานของค่านิยมในใจ มิใช่ผลจากเงื่อนงำที่อยู่บนรากฐานของอารมณ์ความรู้สึก กดข่มความรู้สึกให้อยู่ใต้อำนาจของคุณลักษณะในใจ และกล่าวโทษผู้อื่นหรือสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะการเชื่อสัจย์และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองนั้น นอกจากจะเป็นการสร้างคุณค่าให้กับตนเองแล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่จะให้เกียรติตนเองด้วย นอกจากนี้คนบี-โปรเอกที่พียงมีพลังมากพอที่จะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้อีกด้วย

อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) หลักการของการเป็นผู้นำในตนเอง

อุปนิสัยการเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจเป็นการเริ่มต้นด้วยความเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ว่า ต้องการอะไร ทราบเป้าหมายที่ต้องการจะไปให้ถึง และจำเป็นจะต้องเข้าใจก่อนว่าตอนนี้อยู่ที่ใด เพื่อกำหนดทิศทางชีวิตและมุ่งหน้าไปยังเป้าหมายนั้น โดยต้องอยู่บนพื้นฐานของภาวะผู้นำส่วนบุคคล หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างเชื่อมโยงระหว่างกรอบความคิด ค่านิยมต่างๆ และวิสัยทัศน์ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนขึ้นภายในใจ วิธีที่ทรงประสิทธิภาพที่สุดในการเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ คือ การเขียนคำปณิธานส่วนบุคคล หรือหลักสอนประจำชีวิต เพื่อนำมาช่วยในการตัดสินใจและการเลือกกระทำสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น หากคำปณิธานส่วนบุคคลนี้อยู่บนรากฐานหลักการที่ถูกต้อง การเขียนปณิธานส่วนบุคคลนั้นต้องเริ่มที่จุดศูนย์กลางอันเป็นที่รวมของกรอบความคิดพื้นฐาน ซึ่งจุดศูนย์กลางนี้จะทำให้เกิดความมั่นคงที่เป็นตัวแทนของสำนึกในคุณค่าของตัวเอง การชี้แนะเป็นกรอบอ้างอิงในใจที่จะช่วยควบคุมการตัดสินใจและการกระทำหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการชี้นำทิศทางในชีวิต ปัญญาเป็นมุมมองที่มีต่อชีวิต สำนึกในสมคูลชีวิต และพลังอำนาจซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนให้ทำงานได้สำเร็จ หากสามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้งสี่ในลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกันจะก่อให้เกิดทั้งบุคลิกภาพสง่างาม และคุณลักษณะที่สมคูล

อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน (Put First Things First) หลักการของการบริหารส่วนบุคคล

อุปนิสัยนี้เป็นผลสำเร็จที่จับต้องได้ของอุปนิสัยที่ 1 และอุปนิสัยที่ 2 โดยการทำให้เป็นรูปร่าง ทำให้บรรลุผล ซึ่งถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมาก่อนมาถึงอุปนิสัยที่ 3 นี้ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านของเวลาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างๆ ให้สอดคล้องกับค่านิยม และจุดมุ่งหมายในใจ โดยการทำตามลำดับความสำคัญ จัดระเบียบและปฏิบัติการโดยคำนึงถึงลำดับความสำคัญ ด้วยการทำในสิ่งที่สำคัญที่สุดก่อน การบริหารจัดการ

ตนเองที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด คือ จะต้องให้ความสนใจและทำในเรื่องที่มีความสำคัญก่อนเรื่องเร่งด่วนเสมอ นั่นคือการบริหารจัดการส่วนบุคคลผู้ทรงประสิทธิผลสูง จะมุ่งงานที่สำคัญแต่ไม่เร่งด่วนวางแผนระยะยาว โดยผู้ทรงประสิทธิผลจะไม่พะวงอยู่กับปัญหา แต่จะไขว่คว้าหาโอกาส คิดในเชิงป้องกัน เพื่อการรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของ P/PC นั่นเอง

อุปนิสัยที่ 4 ถึง อุปนิสัยที่ 6 เป็นอุปนิสัยที่มีรากฐานจากการพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง แล้วจึงก่อเกิดเป็นการพึ่งพาส่งกันและกัน ซึ่งหมายถึง การทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ ความร่วมมือ การสื่อสาร เรียกว่า “ชัยชนะในสังคม”

อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ (Think Win/Win) หลักการของภาวะผู้นำระหว่างบุคคล

อุปนิสัยชนะ/ชนะ เป็นข้อตกลงหรือหนทางแก้ปัญหาที่จะได้รับประโยชน์ และสร้างความพึงพอใจให้แก่ทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นกรอบความคิดที่แสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันในทุกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นวิธีที่ดีกว่า เป็นวิธีที่สูงกว่า ไม่ใช่วิธีสำหรับใครคนใดคนหนึ่ง มองชีวิตว่าเป็นการร่วมมือกัน ไม่ใช่การแข่งขัน โดยเชื่อว่าทุกอย่างเหลือเพื่อสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะโอกาส หรือทรัพยากรล้ำค่าใดๆ ความสำเร็จของคนคนหนึ่งไม่ได้หมายถึงความล้มเหลวของคนที่เหลือ โดยสถานการณ์ส่วนใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของความจริงในการพึ่งพาส่งกันและกัน ดังนั้นความคิดแบบชนะ/ชนะจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้มากที่สุด เพราะเป็นวิธีที่จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระยะยาว หลักการชนะ/ชนะเป็นอุปนิสัยของภาวะผู้นำระหว่างบุคคลที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ การริเริ่มเชิงรุกบี-โปรแอกทีฟ ความมั่นคง การชี้แนะ ปัญญาและพลังอำนาจที่มาจากภาวะผู้นำส่วนบุคคลที่ยึดหลักการ การเป็นจุดศูนย์กลาง แนวคิดชนะ/ชนะนี้ก่อกำเนิดมาจากคุณลักษณะแห่งบุรณภาพ วุฒิภาวะและกรอบของจิตใจเหลือเพื่อ ซึ่งเป็นความจริงของการพึ่งพาส่งกันทั้งสิ้น และเป็นพื้นฐานสำคัญแห่งความสำเร็จในความสัมพันธ์ทุกประการ

อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อน แล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) หลักการติดต่อสื่อสารอย่างเข้าอกเข้าใจ

อุปนิสัยนี้ถือเป็นการเปลี่ยนกรอบความคิดครั้งใหญ่ เพราะโดยปกติแล้วคนส่วนใหญ่อยากให้ผู้อื่นมาเข้าใจตนก่อนและรับฟังด้วยเจตนาที่ต้องการออกความคิดเห็นไม่ได้รับฟังเพื่อความเข้าใจ ซึ่งการรับฟังผู้อื่นด้วยความเข้าใจ ไม่ได้หมายความว่าถึงแค่การรับฟังด้วยความใส่ใจหรือเห็นใจ แต่เป็นการรับฟังที่มีเจตนาทำความเข้าใจผู้พูด การพาตัวเข้าไปอยู่ในกรอบอ้างอิงของผู้พูดและมองผ่านกรอบเดียวกับผู้พูดออกมา เพื่อให้สามารถเข้าใจกรอบความคิดในใจของผู้พูด และร่วมรับรู้ความรู้สึกของเขาอย่างถ่องแท้ทั้งเชิงอารมณ์และสติปัญญา นั่นคือการเข้าใจผู้อื่นก่อน เมื่อเราเข้าใจคนอื่นได้อย่างลึกซึ้งกว่าเดิม จะทำให้มองเห็นคุณค่าในตัวเขามากขึ้น ได้ข้อมูลที่แท้จริง

จนกระทั่งสามารถทำให้ระดับความสัมพันธ์และความไว้วางใจเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้ผู้อื่นพร้อมที่จะเข้าใจเราด้วย เมื่อเกิดความเข้าใจกันและกันอย่างถ่องแท้ก็จะส่งผลให้ความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ถือเป็นอุปสรรคกีดกันในการสื่อสาร และการร่วมมือกันสร้างความเจริญก้าวหน้าอีกต่อไป แต่ในทางตรงกันข้ามความแตกต่างนั้นจะเป็นเสมือน โอกาสที่นำไปสู่บันไดก้าวแรกของการผนึกพลังประสานความต่าง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อุปนิสัยที่ 6 ผนึกพลังประสานความต่าง (Synergize) หลักการร่วมมืออย่างสร้างสรรค์

การผนึกพลังประสานความต่างเป็นแก่นแท้ของภาวะผู้นำ ยึดหลักการเป็นจุดศูนย์กลาง หมายถึง ความสัมพันธ์ที่แต่ละองค์ประกอบทำงานร่วมกัน โดยสิ่งสำคัญของการผนึกพลังประสานความต่าง คือ การมองเห็นคุณค่าของความแตกต่างในทุกรูปแบบ ทั้งความแตกต่างทางสังคม ทางความคิด ทางอารมณ์ และทางจิตใจ การเห็นคุณค่าความแตกต่างจะเพิ่มความรู้และเพิ่มความเข้าใจ ทำให้มองเห็นโลกได้กว้างมากขึ้น หากเราใช้เพียงประสบการณ์หรือกรอบความคิดของเราเพียงคนเดียว เราจะทำงานโดยไม่มีข้อมูลเพียงพอ การผนึกพลังประสานความต่างถือเป็นหลักการที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการพึ่งพาซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีม รู้จักถ่อมตน และนับถือผู้อื่น จะทำให้เราสามารถค้นพบข้อจำกัดของตนเอง และสามารถร่วมชื่นชมผลลัพธ์อันล้ำค่าที่เกิดจากการร่วมมือกันอย่างเต็มกำลัง ทั้งสติปัญญา หัวใจ และการแสดงออกต่อความเป็นไปได้ของทางเลือกใหม่ๆ จนนำไปสู่ความสุขของทุกฝ่ายในที่สุด

อุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw) หลักการของการเติมพลังชีวิตของตนเองให้สมดุล

การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอเป็นอุปนิสัยส่วนบุคคล เป็นแรงจูงใจ การกระตุ้นหรือปรับปรุงตนเองทั้ง 4 มิติอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้จัดการชีวิตได้ดีขึ้นเป็นคนที่พึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริงและพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นด้วย โดยมีมิติทั้ง 4 ต่างมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพทั้งสิ้น ซึ่งได้แก่ มิติด้านกายภาพ ซึ่งแก่นแท้ของการฝึกฝนในมิตินี้ก็คือ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม การพักผ่อนอย่างเหมาะสม รับประทานอาหารอย่างพอเพียง เพื่อรักษาและส่งเสริมสมรรถภาพในการทำงานและเพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลาย, มิติด้านจิตวิญญาณเป็นการผูกมัดให้ปฏิบัติตามระบบค่านิยมและตามสัญญา การทำสมาธิ เล่น โยคะ หรือแม้กระทั่งการสร้าง ทบทวน และกลั่นกรองคำปณิธานของตนเอง ก็สามารถเป็นการฝึกฝนทางจิตวิญญาณได้เช่นกัน, มิติด้านสติปัญญา เป็นการมุ่งเน้นการศึกษาเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องและการเปิดใจให้กว้าง โดยอาจฝึกฝนได้โดยการอ่านหนังสือ การไปปริศนาต่างๆ และการเริ่มต้นศึกษาเรียนรู้

กิจกรรมใหม่ๆ และมีทัศนคติด้านสังคม/อารมณ์เป็นการให้บริการ การช่วยเหลือผู้อื่นจากใจจริง การร่วมรับรู้ความรู้สึก สนึกพลังประสานความต่างและความมั่นคงภายใน อาจทำได้โดยการหาเพื่อนใหม่ การตอบสนองต่อผู้อื่นในทางบวกและการสร้างบรรยากาศที่เบิกบานใจ ซึ่งทั้ง 4 มิติต่างก็มีความสำคัญ และจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝนและดูแลอย่างสม่ำเสมอ จึงจะเกิดการพัฒนาต่อเนื่องอย่างไม่รู้จบ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น จะพบว่าทฤษฎี 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูงของ Stephen R. Covey นั้นเป็นแนวคิดและหลักการที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง และสามารถก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ดี ที่เหมาะสมกับชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้ปฏิบัติประสบความสำเร็จในการทำงาน หรือการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง ซึ่งหลักการนี้เป็นการพัฒนาจากภายใน สู่ภายนอก โดยเริ่มการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัย โดยการเปลี่ยนกรอบความคิด หรือวิธีในการมองสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นอุปนิสัยการชนะใจตนเอง ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาเป็นอุปนิสัยเพื่อชนะใจผู้อื่น ทำให้สามารถเกิดภาวะพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ และอุปนิสัยพัฒนาตนเองตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานหรือการดำรงชีวิต อีกทั้งยังก่อให้เกิดมโนธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และสามารถฝึกพลังกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมและการดำเนินการตามหลักสูตรของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คณะศิลปศาสตร์มีภารกิจหลักในการให้บริการการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป ทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ให้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี 2 หลักสูตรคือหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์บูรณาการ

ปรัชญา วิสัยทัศน์และกลยุทธ์คณะศิลปศาสตร์

ปรัชญา

ความรู้ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นำไปสู่ความเข้าใจสังคม คุณค่าความเป็นมนุษย์ คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม การใช้เหตุผลในการสื่อสาร การวิเคราะห์ชีวิตและการพัฒนาสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เพื่อผลิตบัณฑิตที่รู้จักคิด มีเหตุผลมีความสามารถทางการสื่อสาร รับผิดชอบมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และผลิตผลงานวิจัย เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบัณฑิตทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ให้เป็นผู้ที่รู้จักคิด มีเหตุผล มีความสามารถทางการสื่อสารทางภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข
2. เพื่อบริการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. เพื่อศึกษา ค้นคว้า ผลิต และเผยแพร่งานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสร้างความร่วมมือทางวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ
4. เพื่อส่งเสริมการสร้างผลงานทางวิชาการและบริการวิชาการแก่สังคม
5. เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมทั้งการเสริมสร้างสุข

ภาวะแก่สังคม

6. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการคณะให้มีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล

พันธกิจและกลยุทธ์ คณะศิลปศาสตร์

พันธกิจ

1. ด้านการเรียนการสอนและนักศึกษา : จัดการเรียนการสอนและผลิตบัณฑิตทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2. ด้านการวิจัย : ส่งเสริมการผลิตและเผยแพร่งานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ตลอดจนสร้างความร่วมมือทางด้านงานวิจัยในระดับชาติ และระดับนานาชาติ
3. ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม : จัดให้มีระบบการบริการวิชาการแก่สังคม
4. ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม : ดำรงศิลปวัฒนธรรมและรักษาระบบนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติ

กลยุทธ์ของคณะศิลปศาสตร์ แบ่งเป็นทั้งหมด 6 กลยุทธ์ ได้แก่

1. กลยุทธ์ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน
2. กลยุทธ์ด้านนักศึกษา
3. กลยุทธ์ด้านการวิจัย
4. กลยุทธ์บริการวิชาการแก่ชุมชน
5. กลยุทธ์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
6. กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการ

กิจกรรมและโครงการต่างๆ

1. กิจกรรมทัศนศึกษาศูนย์พัฒนาการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ (บ้านโป่ง)

เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้อยู่กับธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะดูแลรักษาแหล่งกำเนิดชีวิตทั้งป่าไม้ แหล่งน้ำ ฝึกการใช้ชีวิตที่เกื้อกูลกัน ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

2. โครงการเสริมสร้างภาวะผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติด

เพิ่มทักษะภาวะผู้นำให้กับนักศึกษาเพื่อที่จะกล้าแสดงออก สามารถชักชวนโน้มน้าวอย่างสร้างสรรค์ให้เพื่อน หรือบุคคลรอบข้างเห็นถึงผลเสียในการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการเสพ ซื้อ หรือขาย

3. โครงการศิษย์เก่าสัมพันธ์

กิจกรรมพบปะ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างศิษย์เก่า และศิษย์ปัจจุบัน โดยที่การแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและการเล่าประสบการณ์การเรียน และการทำงาน ของศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จทั้งในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้แก่ศิษย์ปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทาง การพัฒนา และการปรับปรุงการเรียน การดำเนินชีวิต และการทำงานต่อไป

4. โครงการศึกษาชุมชนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรชาวบ้าน

มีการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวทางการดำเนินชีวิตตามวิถีของชาวบ้าน ด้วยความรู้แบบภูมิปัญญาท้องถิ่น จากวิทยากรชาวบ้านของหลายชุมชนในเชียงใหม่

5. โครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและส่งเสริมความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมหลักๆ ของประเทศต่างๆ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะทั้ง 4 อันประกอบด้วย การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ

โดยในทุกกิจกรรมและโครงการของคณะศิลปศาสตร์ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์เป็นผู้มีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรม จากการสนับสนุนของคณาจารย์และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถของคณะวิทยาศาสตร์ ทั้งในบทบาทหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรม และบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างให้นักศึกษาเป็นผู้พัฒนาผู้ที่มีประสิทธิภาพสูงได้ จากการนำเอาปรัชญา วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ พันธกิจ และกลยุทธ์ของคณะศิลปศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ทำให้คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้สามารถผลิตบัณฑิตที่รู้จักคิด มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม และรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณภัทร บุญเฉลียว (2554) ทำการศึกษาเรื่อง “การวัดระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้หลักการเจ็ดอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษาโดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่งของ Stephen R. Covey(Covey, 2004)กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จำนวน 318 คน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับอุปนิสัยของกลุ่มอุปนิสัยชัยชนะในสังคม กลุ่มชัยชนะส่วนตัว และภาพรวม 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่งทุกอุปนิสัยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นอุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ และอุปนิสัยที่ 3 การทำตามลำดับความสำคัญอยู่ในระดับค่อนข้างมาก อุปนิสัยส่วนมากมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยอุปนิสัยกลุ่มชัยชนะส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับอุปนิสัยกลุ่มชัยชนะในสังคมในระดับสูง และทั้งอุปนิสัยกลุ่มชัยชนะส่วนตัวและอุปนิสัยกลุ่มชัยชนะในสังคมมีความสัมพันธ์กับ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง อยู่ในระดับสูงมาก

วิรัช คำเดชศักดิ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “การวัดระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้หลักการเจ็ดอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง” ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 262 คนแล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีภาพรวม 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง และกลุ่มอุปนิสัยเพื่อชัยชนะในสังคม อยู่ในระดับมาก และมีอุปนิสัยแสดงความสมดุลในการดำเนินชีวิต กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชัยชนะส่วนตัว และอุปนิสัยแสดงพื้นฐานทางอารมณ์ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่งทุกอุปนิสัย อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คุณลักษณะทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อภาพรวม 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่งอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ เพศ ภาควิชา ลำดับในครอบครัว ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ และประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง โดยทุกอุปนิสัย และทุกกลุ่มอุปนิสัยมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์อย่างเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเกรดเฉลี่ยภาคการศึกษาล่าสุดและเกรดเฉลี่ยสะสม